

»Nisem vedel.«

Umolknila sta. Bila sta vrhu klanca. Formentini je pridržal konja. V njegovih kretnjah je bila neka vihrava živahnost.

»Izvolite z menoj, gospod župnik,« je rekel, »predstavil Vas bom stricu. Je sicer čudak, toda ljubezniv.«

»Kakor Vi!« je odvrnil veselo in odkritosrčno župnik, toda povabilo je odklonil.

»Imam opravke, zelo nujne opravke in bom pozen.«

»Pa drugič, gospod župnik.«

Lahko se je vzpel na konja, zamahnil s čepico in pognal okrog vogla.

»Tak si bil ti v njegovih letih, Štefan,« je mislil župnik veselo. »Glej, in si star postal in ne bi pričakoval, da pojdeš po Tolminu in boš našel človeka, ki ga boš vesel.«

Veder je pozvonil pri naddijakonu, da bi mu izročil spomenico glede dogodka z biričem v cerkvi zadnjo nedeljo. Kako pa se je začudil, ko je privihral Foramiti sam v vežo in ga sprejel strogo:

»Kaj delaš, gospod, na Kneži? Ali si zares pogubil svojo dušo?« S strogo kretnjo je pokazal na bližnja vrata. Omočen jih je odprl Štefan in vstopil. Naddijakon za njim.

»Kako je ime tvoji varovanki?« je vprašal naddijakon.

»Lucija,« je odvrnil župnik. Srce mu je začelo plati čudne groze.

»Koliko je stara?«

»Dvajset let.«

»Kako živiš ž njo?«

»Kakor oče z lastno hčerjo.«

»Na njena vrata hodiš trkat ponoči.«

Štefanu je udarila rdečica v blede lice.

»Nedolžen sem!« je zastokal.

»Pričo imam, ki te je videla! Taka je tvoja nedolžnost?« Izvlekel je pismo in bral:

»Moj birič, ki se je skrila v župnišću na Kneži, je videl župnika, da je trkal —«

»Lopov!« je vzkipek Štefan. »Še mu ni dovolj, še me ponižuje!« Tresel se je od strasti. Hlastno je poročal o vsem, kar se je bilo zgodilo zadnje čase na Kneži. Izvlekel je svojo spomenico, povedal, da je bil v Gorici in da je nesel pritožbo na grofa. Potem je govoril o Luciji, o svoji skrbi do nje, o nameravani njeni možitvi...

»Dobro,« ga je ustavil naddijakon, »verujem ti. Toda okrutni si bil, crudelis fuisti! Zato ti zapovem: Iz hiše daj dekle. Takoj jo moži!«

Štefan je sklonil glavo in rekel:

»Prečastiti, storil bom po povelju.«

Spomnil se je bil svoje trdosti z Matkom in solze spoznanja so mu vrele v grlo.

Vso pot do Kneže je govoril s čudno ginjenostjo ime svoje mile varovanke in premišljal, kako ji bo razodel, da se morata ločiti. Tik pred domačimi vrati je domislil:

»Napisal ji bom, da bo brala. In potem posvatujemo, Lucija, posvatujemo.«

Nevoljen si je moral otreči solze...

(Dalje.)

Vrnitev.

France Bevk.

Modro in sinje nebo, obrobjeno od črnih gora, na najvišji gori sneg. Potok je bil moten, vrbe so dremotno visele nad valovi in nad belim prodom. Hiše v rebri kot beli praznični otroci z velikimi očmi. Tak mir in občutje kot med procesijo ob Telovem: le petelinje petje se razlegne v molk.

Z nahrbtnikom je stopal skozi log in mislil:

»Eno leto me ni bilo in še eno in še mesece po vrhu. Bog ve, če je moj obraz še moj obraz? Če se je žena postarala ali pomladila? Če so otroci zdravi, njeni — moji, če niso davna pisma lagala v tolažbo meni in nji?

Na vrtu bo. Nad gredo vpogibajoča se. V lepi bluzi. In fantek pri njej in deklica pri njej, obadva s smehom in ljubeznijo: mama, mama, mama. Ali znata reči: ata?

Ko se bo ozrla, bo stegnila roko: »Ni te bilo dolgo.«

»Dolgo,« rečem.

Še je mlada. Zrla me bo. Potem šele me bo poljubila. Otroka tudi.

»Skoraj je drugačen tvoj obraz!«

»Skoraj,« rečem. Držim jo in ne vem več česa.«

Zavrgel je to glasno misel in pospešil hojo.

»Na balkonu bo. Svoj čas je bila vedno na balkonu, da me je videla, kadar sem se vračal čez eno ali dve uri. Pa je zletela čez stopnjice, ujela glavo in jo poljubila, vzela brašnjo, tekla v sobo ž njo in zopet meni nasproti, ljubka srna.

Kako se bo sedaj zvršilo to? Mislim: že dve leti zre skoz okno in z balkona.

Kdo to ve? In danes pridem. Pozabila bo
bridkost pričakovanja, trikrat stekla v sobe in se
spet vrnila.

„Enak si. Še ljubši si mi, kot si mi bil.“

„Ti si bolj lepa; dražja si mi.“

„Otroka, pridita! Poljubita in sezita v roko.
Ata je. Kolačev ima.“

In otroka: ata, ata, ata!...»

Drugo glasno misel je zavrgel. Že je videl belo
hišo v rebri. S pogledom, uprtim vanjo, je skoraj
bežal, še glasneje mislil:

»V sobi bo. Jaz po stopnjicah gori, ustavil se
bom in potrkal. Hipec tiho. Najprej se pokaže glava
izza duri, potlej bluza in nato cela postava do no-
žice v čevljih:

„Kdo je?“

Hipec molka. Moj pogled se smeje in dobrika.

„Le oči sem še spoznala. Te so tvoje.“

Poljubila me bo na oči.

„Groza me je spremenila. Zdaj bom zopet vaš!“

„Tonček, Jerica!...“

Tiho bom stopil v sobo, morda oba spita.«

Še eno misel je zamislil, najbolj prísrčno, naj-
bolj neizrazno. Pred hišo je izginil klanec. Senca
drevja je pršila po stenah.

Pred hišo prazen vrt — kdo bi ga kopal v
težkih dneh? Na balkonu mrtvi šopi posušenih
cvetic — kdo bi jih zalival v teh bridkostih? Okna
so zaprta in tesno zagrnjena. Kdo bi rad krvavih
solčnih barv? Vrata hiše so zaprta — —

Trkal je. Po hiši je odmevalo, kot da je prazna
že nad leto dni in nihče mu ni odprl.

Snidenje.

Daj mi otroka — nočem roke:

Te ročice, oči in obraz

so priča, kako si junakinja bila,

kako si ljubila ta težki čas.

Zaigral sem tristo dni

in zakladov nebroj. Ti dala si sina.

Odpusti sramoto! Ustnice daj —

Kako sva ti hvaležna, jaz in domovina!

France Bevk.

Mrtev mladenič.

Na tračnicah mrtev leži,
okrvavljenih las in obraza,
rok razprostrtih strmi:
o sen, čudo čudna ekstaza!

Mame ni, očeta ni — on jih ne kliče.
Z nasmehom je umrl za zrak
in solnce svoje zemlje in pal vznak.
Tako smo zrl v vse velike mrličke.

Zagrabili smo za orožja ročaj... .

V duši tesno. Bil nam je drag. Oh!

in velik. Njegov smehljaj

je šel na nas kot panski strah.

France Bevk.